

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

Hotărârea nr. 93
Din 29.01.2020

Dosar nr: 14A/2019

Autosesizare nr: 5175/09.09.2019

Petent: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD)

Reclamat:, primar în funcție al municipiului Iași

Obiect: afirmații discriminatorii la adresa persoanelor aparținând națiunilor africane

I. Numele, domiciliul și sediul părților

1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, sector 1, București.

Numele și sediul/domiciliul procedural ales al reclamatului:

2. cu domiciliul de corespondență la Primăria municipiului Iași – Iași, Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 11, jud. Iași.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. CNCD se autosesizează cu privire la afirmațiile reclamatului : *“Resursa principală a unui stat care se dorește a fi longeviv este educația. Nu se investește în educație - putem spune «La revedere!».* Adică o să vină peste noi **congolezii, somalezii, sirienii și alte națiuni care sunt coborâte din copac mai deunăzi** și o să ne cucerească și o să ne devină și șefi. Adică o să ne conducă, pur si simplu o să te trezești la Primăria Municipiului Iași cu un congolez – că mai sunt și de ăștia de naționalitate română, dar se comportă ca niște congolezi – și or să vrea să ne conducă.”

III. Citarea părților

4. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, s-a îndeplinit procedura de citare în data de 16.09.2019.

5. Procedura de citare legal îndeplinită.

IV. Susținerea părților

Susținerea petentului

6. În contextul viitorului României, în cadrul unui interviu acordat publicației “Buna ziua Iași”, reclamatul a declarat următoarele: *“Resursa principală a unui stat care se dorește a fi longeviv este educația. Nu se investește în educație - putem spune «La revedere!».* Adică o să vină peste noi **congolezii, somalezii, sirienii și alte națiuni care sunt coborâte din copac mai deunăzi** și o să ne cucerească și o să ne devină și șefi. Adică o să ne conducă, pur si simplu o să te

trezești la Primăria Municipiului Iași cu un congolez – că mai sunt și de ăștia de naționalitate română, dar se comportă ca niște congolezi – și or să vrea să ne conducă.”

Susținerile reclamatului

7. Reclamatul susține că știrea apărută în presă este trunchiată, care redă în mod defectuos o serie de afirmații pe care le-a făcut într-un context mai larg privind nivelul calitativ tot mai scăzut al învățământului românesc.

Reclamatul susține că tot ceea ce a vrut să sublinieze a fost faptul că este păcat ca un învățământ de calibru celui românesc, care a format numeroase personalități academice ce au schimbat lumea prin roadele cercetării lor, să rămână în urmă și să piardă competiția cu alte țări aflate în plin progres educațional.

De asemenea, reclamatul susține că a lămurit sensul celor afirmate la TV prin tr-un interviu acordat Mediafax: “Este o metaforă pe care o folosim cu toții de fiecare dată când facem trimitere la discrepanțele majore dintre un stat European, cum este România, care acum 100 de ani făcea descoperiri de care se bucură tot globul astăzi, mă refer poate și la motorul cu reacție. Iar din lipsă de educație ajungem să ne dezintegram și o să ajungă popoare africane să ne conducă, pentru că ei investesc în educație, iar noi trăim din trecut și nu înțelegem că fără a da atenție acestui domeniu vital al națiunii române ne vom descompune”.

V. Motivele de fapt și de drept

8. În fapt, Colegiul director reține afirmațiile “...Adică o să vină peste noi **congolezii, somalezii, sirienii și alte națiuni care sunt coborâte din copac mai deunăzi** și o să ne cucerească și o să ne devină și șefi. Adică o să ne conducă, pur și simplu o să te trezești la Primăria Municipiului Iași cu un congolez – că mai sunt și de ăștia de naționalitate română, dar se comportă ca niște congolezi – și or să vrea să ne conducă.”

9. În drept, Colegiul trebuie să analizeze afirmațiile reclamatului din perspectiva echilibrului dintre principiul libertății de exprimare și dreptul la respectarea demnității umane și a nediscriminării (art. 2 alin. (1), art. 15 și art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

10. Potrivit art. 2 alin. (1) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, prin discriminare se înțelege *orice deosebire, excludere, restricție sau preferință pe baza unui criteriu, care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege. O formă a discriminării este hărțuirea reglementată de art. 2 alin. 5 din O.G. 137/2000 ca fiind un comportament pe baza unui criteriu, care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv.*

11. În raport cu protecția demnității umane și dreptul la nediscriminare, art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 dispune că *„Prevederile prezentei ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”.*

De asemenea, potrivit art 30 alin 1 și 2 din Constituția României „*Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile. Cenzura de orice fel este interzisă.*”

12. Cu toate acestea dreptul la liberă exprimare nu este un drept absolut, iar legiuitorul a instituit în textul constituțional limitele exercitării dreptului la liberă exprimare, astfel, potrivit art. 30, alin. 6 și 7 din Constituția României *”Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.*

Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

În aceste condiții, exercitarea libertății de exprimare comportă și obligații, și poate fi supusă unor condiții, restricții ori sancțiuni, numai în măsura în care acestea sunt prevăzute expres de lege și sunt necesare într-o societate democratică, pentru protecția demnității, reputației sau drepturilor altora.

13. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite condiții: să fie previzibilă și accesibilă), să urmărească un scop legitim, să fie necesară într-o societate democratică și să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

14. Raportat la prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000. De asemenea, Constituția României în art. 1 alin. (3) consacră garantarea demnității omului ca valoare supremă a legii fundamentale și a democrației.

Apreciem că textele normative în cauză sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Scopul legitim urmărit constă în protecția demnității umane a persoanelor care au o altă culoare a pielii .

15. Articolul 15 din același act normativ instituie următoarele: *„constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității sau crearea unei atmosfere intimidante, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acesteia/acestuia la o rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau categorie defavorizată, ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia/acesteia”.*

16. Raportat la speță, Colegiul director reține că reclamatul, în calitate de persoană publică (primar în funcție), persoană care se află permanent în atenția publică, a făcut afirmații care creează un cadru intimidant, ostil, degradant și ofensator persoanelor de culoare.

Colegiul va analiza dacă plângerea, în fapt, îndeplinește condițiile prevăzute la art. 15 din O.G. 137/2000, respectiv:

- constituie un comportament manifestat în public;
- comportamentul are caracter de instigare sau/și vizează atingerea demnității ori/și crearea unei atmosfere de intimidare, ostilă degradantă ofensatoare îndreptată împotriva persoanelor de culoare.

În acest sens, Colegiul director reține că este mai mult decât evident “spațiul public”, având în vedere faptul că afirmațiile au fost la Tv și presă.

17. Cu privire la comportament/afirmații, Colegiul reține că reclamatul a pus în discuție, ca termen de compartie, persoanele de culoare aparținând națiunilor africane (congolezi, somalezi și sirieni) cu maimuțele (coborâte din copac).

Astfel, se constată că afirmațiile de mai sus au un conținut rasist expres și accentuat. Prin comparația cetățenilor de origine africană cu maimuțelul față de care se utilizează prejudecăți negative și elemente publice de notorietate cu caracter rasist, se exprimă o prejudecată negativă față de persoanele de culoare, întocmai pe considerentul culorii pielii. Prin asemănarea cu maimuțele se transmite ideea că africanii au un statut de inferioritate, de subdezvoltare lipsiți de demnitate umană și căora nu li se cuvine un tratament uman, de respect.

Suntem în prezența unor afirmații rasiste ori de câte ori omul este comparat pe cu un animal pe considerentul culorii pielii și al statutului de inferioritate umană (cum ar fi comparația cu o cioară sau o maimuță).

18. Măsura constatării și sancționării unui astfel de comportament este necesară într-o societate democratică în care demnitatea umană este garantată. Demnitatea umană este un element important în respectul de sine al oricărui cetățean.

Măsura este proporțională cu scopul urmărit, astfel constatarea contravenției și aplicarea unei sancțiuni sunt proporționale cu necesitatea protecției demnității umane a persoanelor homosexuale din România.

19. Totodată, Colegiul director reține că este esențial pentru persoanele care se exprimă public și sunt formatori de opinie să evite comentarii care pot răspândi și conduce la creșterea intoleranței (a se vedea Feret v. Belgium (no. 15615/07), Chamber of Judgment of 16 July 2009 – Curtea Europeană a Drepturilor Omului).

În temeiul celor mai sus, Colegiul director constată că s-au îndeplinit condițiile prevederilor art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Aspectele sesizate intră sub incidența prevederilor art. 2 alin.1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;
2. Sancționarea reclamatului Mihai Chirică cu domiciliul de corespondență la Primăria municipiului Iași – Iași, Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 11, jud. Iași, cu amendă contravențională în valoare de 10 000 lei, potrivit art.2 alin.11 și art. 26 alin.1 din O.G. Nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 al.3 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;
3. O copie a hotărârii se va transmite părților

VI. Modalitatea de plată a amenzii

6.1.Amenda contravențională se va plăti la Direcția Impozite și Taxe Locale Iași, conform Ordonanței nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor. Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar)

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

DINCĂ ILIE – Membru

GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru

HALLER ISTVAN – Membru

LAZĂR MARIA – Membru

SANDU TATIANA VERONICA - Membru

Data redactarii: 12.02.2020

**Hotărâre redactată și motivată de: Asztalos Csaba Ferenc
Angelica Paraschiv Gergely**

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.